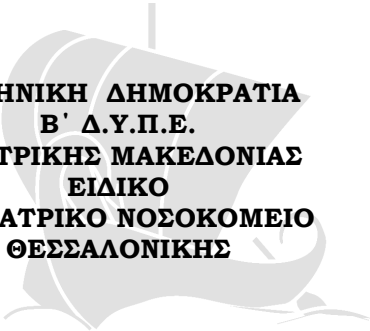

"ΑΡΓΩ"

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Β' Δ.Υ.Π.Ε.
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΙΔΙΚΟ
ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΚΛΙΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Μία «ανοικτή» σταθμισμένη έρευνα για την εκτίμηση του τρόπου αύξησης της αποτελεσματικότητας του ιδιοσκευάσματος **NALOREX (Ναλτρεξόνη)** στην απεξαρτητική προσπάθεια ατόμων εξαρτημένων από οπιούχα, μέσω της επιλογής των πλέον ενδεδειγμένων τεχνικών ψυχοκοινωνικής τους στήριξης.

Στόχο της έρευνας δεν αποτελεί η διερεύνηση των ήδη γνωστών χαρακτηριστικών του ιδιοσκευάσματος, αλλά η αποκάλυψη εκείνων των ψυχοθεραπευτικών τεχνικών, οι οποίες θα οδηγήσουν στην καλύτερη αντιμετώπιση του προβλήματος της εξάρτησης από οπιούχα, ατόμων που κάνουν χρήση Ναλτρεξόνης.

α. Θεμελιώδης θεώρηση του φαινομένου.

Η εξάρτηση δε μπορεί να θεωρηθεί ασθένεια με την κλασική έννοια του όρου. Παρά το ότι εμπεριέχει νοσογόνα στοιχεία, εμπλουτίζεται και επηρεάζεται καταλυτικά από ένα πλήθος ετερογενών προσωπικών, οικογενειακών και κοινωνικών δεδομένων, τα οποία αναιρούν τους παραδοσιακούς όρους «ασθένεια», «νόσος», «αρρώστια». Κατ' επέκταση ούτε ο εξαρτημένος μπορεί να θεωρηθεί ασθενής, ούτε η απεξάρτηση θεραπεία.

Η εξάρτηση ακόμη, δεν είναι βέβαιο ότι αποτελεί ένα σύμπτωμα, όπως πολλοί υποστηρίζουν αλλά μάλλον μία εσφαλμένη επιλογή «αυτοθεραπείας». Σε μία συγκεκριμένη στιγμή, υπό την επιρροή άγνωστων συνήθως παραγόντων κοινωνικά, οικογενειακά και ατομικά στοιχεία συνδυάζονται οδηγώντας το άτομο σε μία κοινωνική κι αισθηματική δυσλειτουργία που με τη σειρά της του δημιουργεί αφόρητα αισθηματικά ελλείμματα. Προσπαθώντας να τα αποφύγει επιλέγει τη χρήση των εξαρτητικών ουσιών ως μία δυνατή και αποτελεσματική μέθοδο.

Η εξάρτηση του ατόμου όμως από τις διάφορες εθιστικές ουσίες δεν οδηγεί αποκλειστικά σε μία συναισθηματική και κοινωνική δυσλειτουργία του, αλλά έχει επιπτώσεις και στη βιολογική του δραστηριότητα. Ο εξαρτημένος όπως και κάθε άνθρωπος έχει ψυχοβιολογική διάσταση. Η ψυχική με τη σωματική του διάσταση βρίσκονται σε διαρκή αλληλεπίδραση. Αυτός όμως μετέτρεψε τον εαυτό του σε υποχείριο της ουσίας (ή ουσιών) που χρησιμοποιεί και το σώμα του σε «μέσο» δράσης της. Θα ήταν αναποτελεσματικό να προσπαθεί ν' απομακρυνθεί από την εξάρτηση του, επεξεργαζόμενος μόνο το ψυχικό του πρόβλημα κι αγνοώντας το σώμα του.

Η κοινωνική συναισθηματική και βιολογική δυσλειτουργία των εξαρτημένων ατόμων, επιβάλλει την «θεραπευτική» τους αντιμετώπιση. Ένας σημαντικός όμως αριθμός εξαρτημένων από Ηρωίνη ατόμων, αδυνατεί για διάφορους λόγους να ενταχθεί σε «ελεύθερα ουσιών θεραπευτικά προγράμματα».

Το γεγονός αυτό οδηγεί στην ανάγκη στήριξης τους, με εναλλακτικούς τρόπους, ώστε κατ' αρχήν -τουλάχιστον- να διακόψουν την χρήση, επιδιώκοντας στη συνέχεια την ολοκληρωτική τους απεξάρτηση. Ένας τέτοιος τρόπος είναι και η χορήγηση ανταγωνιστών, σημαντικότερος εκπρόσωπος των οποίων είναι το Nalorex, το οποίο περιέχει ως δραστική ουσία την υδροχλωρική ναλτρεξόνη, που ανταγωνίζεται τη δράση των οπιούχων και βοηθά - σε συνδυασμό με ψυχοθεραπευτική υποστήριξη-, στην απεξάρτηση από τις ουσίες αυτές καθώς και (όπως υποστηρίζεται) από το οινόπνευμα.

β. Τα χαρακτηριστικά Υδροχλωρικής Ναλτρεξόνης(Nalorex Naltrexone HCl)

- **Όνομασία: Nalorex**
Υδροχλωρική Ναλτρεξόνη

- **Σύνθεση:**

Δραστική Ουσία: Naltrexone Hydrochloride

Έκδοχα: Lactose monohydrate, Cellulose microcrystalline, Crospovidone, Silicon dioxide colloidal, Magnesium stearate.

Επικάλυψη: Pale Yellow Opadry YS-1-6378-G (Hypromellose, Titanium dioxide E171, Macrogol, Polysorbate 80, Iron Oxide (Yellow) E172, Iron Oxide (Red) E172).

- **Περιεκτικότητα σε δραστική ουσία:**

Κάθε δισκίο περιέχει 50mg υδροχλωρικής ναλτρεξόνης.

- **Φαρμακοθεραπευτική κατηγορία :**

Ανταγωνιστής των οπιοειδών.

- **Γενικές πληροφορίες :**

Το Nalorex περιέχει ως δραστική ουσία την ναλτρεξόνη, μία ουσία που ανταγωνίζεται τη δράση των οπιοειδών κι έτσι βοηθά σε συνδυασμό με ψυχοθεραπευτική υποστήριξη στην απεξάρτηση από τις ουσίες αυτές καθώς και το οινόπνευμα.

- **Ενδείξεις :**

Σε άτομα που έχουν διακόψει τη λήψη οπιούχων για τουλάχιστον 7 - 10 ημέρες, σαν συμπληρωματική αποτρεπτική αγωγή για τυχόν υποτροπή κατά τη διάρκεια της εξάρτησης από τα οπιοειδή, υπό συνεχή ιατρική παρακολούθηση ώστε να διασφαλίζεται η καλύτερη δυνατή χρήση του φαρμάκου. Δεν συνιστάται η χορήγηση στα παιδιά. Ως συμπλήρωμα στο θεραπευτικό πρόγραμμα ψυχοκοινωνικής υποστήριξης αλκοολικών ατόμων, εξαρτημένων από το οινόπνευμα για να μειώσει τον κίνδυνο της υποτροπής χρήσης του οινοπνεύματος και να εξουδετερώσει την εξάρτηση από το οινόπνευμα.

- **Αντενδείξεις :**

Τα φάρμακα μπορούν να βοηθήσουν τους αρρώστους, μπορούν όμως να δημιουργήσουν και προβλήματα, όταν αυτά δεν λαμβάνονται σύμφωνα με τις οδηγίες. Για το συγκεκριμένο φάρμακο θα πρέπει πριν το πάρετε να έχετε ενημερώσει το γιατρό σας :

- Εάν είχατε ποτέ κάποια αλλεργική αντίδραση ή κάποια ασυνήθιστη αντίδραση στο φάρμακο αυτό η σε κάποια από τις ουσίες που περιέχονται στο φάρμακο.

- Εάν πάσχετε από ηπατική ανεπάρκεια ή από οξεία ηπατίτιδα.

- Εάν χρησιμοποιείτε ταυτόχρονα άλλα φάρμακα που περιέχουν οπιοειδή (όπως αντιβιοτικά, αντιδιαρροϊκά ή οπιοειδή αναλγητικά).
- Εάν ακόμα δεν έχετε απεξαρτηθεί από τα οπιοειδή, επειδή μπορεί να εμφανίσετε οξύ σύνδρομο στέρησης διάρκειας από 5 λεπτά έως 48 ώρες.
- **Ειδικές προφυλάξεις και προειδοποιήσεις κατά τη χρήση :**
  - Η ναλτρεξόνη πρέπει να χορηγείται με εξαιρετική προσοχή σε ασθενείς με διαταραχές της ηπατικής ή νεφρικής λειτουργίας. Πριν από την έναρξη της αγωγής και καθ' όλη τη διάρκειά της να διενεργούνται εργαστηριακές εξετάσεις για τον έλεγχο της ηπατικής λειτουργίας.
  - Δεν είναι βέβαιη η ασφάλεια της χρήσης του φαρμάκου κατά την εγκυμοσύνη και το θηλασμό. Ενημερώστε το γιατρό σας εάν είστε έγκυος ή θηλάζετε.
  - Δεν πρέπει να χορηγείται σε παιδιά και σε υπερήλικα άτομα.
  - Αναμένεται εμφάνιση στερητικού συνδρόμου σε ασθενείς εξαρτημένους από τα οπιοειδή από τη λήψη ναλτρεξόνης. Τα σημεία και συμπτώματα εμφανίζονται μέσα σε 5 λεπτά και διαρκούν μέχρι και 48 ώρες. Πρέπει να χορηγηθεί συμπτωματική αγωγή.
  - Υπάρχει κίνδυνος οξείας δηλητηριάσεως που μπορεί να οδηγήσει σε θάνατο στην περίπτωση που το εξαρτημένο άτομο χρησιμοποιήσει υψηλές δόσεις οπιοειδών στην προσπάθειά του να εξουδετερώσει τη δράση της ναλτρεξόνης.
  - Σε μία επείγουσα περίπτωση που απαιτείται αναλγησία με οπιοειδές σε ασθενή που λαμβάνει ναλτρεξόνη, η δόση του οπιοειδούς που χρειάζεται μπορεί να είναι υψηλότερη από τη συνηθισμένη. Η επακόλουθη καταστολή της αναπνοής μπορεί να είναι μεγαλύτερη και να διατηρηθεί περισσότερο χρόνο. Επίσης μπορεί να εμφανιστούν και αντιδράσεις όπως οιδήματα προσώπου, κνησμός, γενικευμένο ερύθημα, πιθανώς λόγω απελευθέρωσης της ισταμίνης, γι' αυτό και οι ασθενείς πρέπει να ελέγχονται προσεκτικά από κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό σε νοσοκομειακό περιβάλλον.

- Είναι γνωστό ότι ο κίνδυνος αυτοκτονίας είναι αυξημένο σε άτομα εξαρτημένα απουσίες με ή χωρίς συνυπάρχουσα κατάθλιψη. Αυτός ο κίνδυνος δε μειώνεται με τη λήψη ναλτρεξόνης.
- Εάν είσθε οδηγός, χειριστής μηχανημάτων ή η εργασία σας απαιτεί ιδιαίτερη εγρήγορση, θα πρέπει να προσέχετε ιδιαίτερα γιατί αυτό το φάρμακο μπορεί να προκαλέσει διαταραχές στις νοητικές ή σωματικές ικανότητές σας. Αυτή η επίδραση εντείνεται με τη χρήση οινοπνεύματος. Δια τούτο οι ασθενείς δεν πρέπει να οδηγούν ή να χειρίζονται μηχανήματα.
- **Τι πρέπει να γνωρίζετε στην περίπτωση που παραλείψατε να πάρετε κάποια δόση :**
Εάν πρέπει να λαμβάνετε το φάρμακο συνεχώς και παραλείψατε μία δόση, θα πρέπει να πάρετε τη δόση αυτή το ταχύτερο δυνατόν. Εάν, εν τούτοις, πλησιάζει η ώρα για την επόμενη δόση μη λάβετε τη δόση που παραλείψατε, αλλά συνεχίστε κανονικά τη θεραπεία. Μη διπλασιάζετε τις δόσεις.

- **Ανεπιθύμητες ενέργειες :**

Μαζί με τις επιθυμητές ενέργειες, κάθε φάρμακο μπορεί να προκαλέσει και ορισμένες παρενέργειες. Οι ανεπιθύμητες ενέργειες που παρατηρούνται με τη ναλτρεξόνη είναι παρόμοιες τόσο στους εξαρτημένους από οπιοειδή ασθενείς όσο και σε αυτούς από το οινόπνευμα. Σπάνια παρατηρούνται σοβαρές ανεπιθύμητες ενέργειες από τη χορήγηση ναλτρεξόνης.

Περισσότερο συχνές (> 10%) : Αϋπνία, άγχος, νευρικότητας, πόνος στην κοιλιακή χώρα και κράμπες, ναυτία, έμετος, κακουχία, μυϊκός πόνος, αρθραλγίες, πονοκέφαλος.

Λιγότερο συχνές (<10 %) : Ανορεξία, διάρροια, δυσκοιλιότητα, πολυδιψία, υπερκινητικότητα, δυσθυμία, ευερεθιστότητα, ζάλη, εξάνθημα, επιβράδυνση στην εκσπερμάτωση, μειωμένη σεξουαλική ικανότητα, ρίγη, κόπωση, υπνηλία, ρινόρροια, πόνος στο στήθος, εφίδρωση και δακρύρροια. Κατάθλιψη, τάση για αυτοκτονία και απόπειρα αυτοκτονίας έχουν αναφερθεί σε άτομα που ελάμβαναν ναλτρεξόνη ή placebo καθώς και σε ομάδες μαρτύρων σε θεραπεία απεξάρτησης. Παρόλο που αυτό δεν σχετίστηκε με την ναλτρεξόνη, ο γιατρός πρέπει να γνωρίζει ότι η ναλτρεξόνη δεν μειώνει τον κίνδυνο αυτοκτονίας σε αυτά τα άτομα. Περιστασιακά έχουν αναφερθεί

διαταραχές της ηπατικής λειτουργίας. Σε μια περίπτωση εμφανίστηκε ιδιοπαθής θρομβοκυτοπενική πορφύρα κατά τη διάρκεια θεραπείας είναι nalorex. Συχνός έλεγχος της ηπατικής λειτουργίας πρέπει να γίνεται κατά τη διάρκεια θεραπείας με nalorex. Εθισμός και η εξάρτηση δεν έχουν παρατηρηθεί μέχρι σήμερα κατά τη διάρκεια της θεραπείας με nalorex.

γ. Παρατηρήσεις

Ουσιαστικοί στόχοι της έρευνας, είναι η:

- Εκτίμηση της αποτελεσματικότητας του ιδιοσκευάσματος σ' ένα πλαίσιο χορήγησης του, υποστηριζόμενο από επιλεγμένες ψυχοκοινωνικές δραστηριότητες
- Ενίσχυση των συνθηκών αύξησης της αποτελεσματικότητας του ιδιοσκευάσματος με την εφαρμογή των αναγκαίων ομαδικών θεραπευτικών συναντήσεων.
- Εκτίμηση των δυνατοτήτων ελέγχου της αυξημένης αποτελεσματικότητας του ιδιοσκευάσματος, μέσω της παρακολούθησης της ανεξαρτητικής προσπάθειας χρηστών οπιούχων.

δ. Σχεδιασμός

Στον σχεδιασμό - και την υλοποίηση - της έρευνας προβλέπονται:

- Καταγραφή και σχολιασμός των χαρακτηριστικών των ατόμων, τα οποία θα κάνουν χρήση του ιδιοσκευάσματος
- Διαμόρφωση ειδικών κριτηρίων(συνθηκών) χορήγησης ιδιοσκευάσματος(χώρος απεξάρτησης, υποστηρικτικό πλαίσιο, συνεργασία με την οικογένεια)

ε. Χορήγηση

Στοιχεία που θα καθορίσουν το πλαίσιο χορήγησης του ιδιοσκευάσματος είναι:

- το πλαίσιο χορήγησης

Η επικρατούσα «θεραπευτική» προσέγγιση στα «ελεύθερα» ουσιών Προγράμματα θεμελιώνεται στις αρχές της ομαδικής θεραπείας και της κοινοτικής συμβίωσης.

Ατομική θεραπεία προσφέρεται μόνο εάν το κρίνει απαραίτητο η θεραπευτική ομάδα, θεωρηθεί απόλυτα αναγκαίο και υπάρχει αντίστοιχο αίτημα. Η επιλογή της ομαδικής «θεραπείας» βασίζεται στη λογική, της αντιμετώπισης της συναισθηματικής και κοινωνικής δυσλειτουργίας του ατόμου σε συνθήκες - έστω και μερικής - αναπαραγωγής της κοινωνικής δομής και λειτουργίας.

Κυρίαρχη επιλογή είναι η αναδόμηση της συμπεριφοράς του απεξαρτώμενου ατόμου. Μία διαδικασία απόλυτα «θεραπευτική».

Ταυτόχρονα επιδιώκονται:

- ο η γνωριμία του με άλλες ψυχοπαιδαγωγικές δραστηριότητες τις οποίες αγνοούσε
- ο και ο επαναπροσδιορισμός των σχέσεων του με το κοινωνικό σύνολο, με προσανατολισμό την επαναδραστηριοποίηση των κοινωνικών του δεξιοτήτων

Η προσέγγιση αυτών των στόχων επιχειρείται με μία διαλεκτική δυναμική διεργασία, στην οποία συμμετέχει ενεργά το μέλος.

Η συγκεκριμένη έρευνα θα διερευνήσει την δυνατότητα αποτελεσματικότερης αξιοποίησης της Υδροχλωρικής Ναλτρεξόνης (Nalorex), σε ένα τέτοιο «θεραπευτικό» πλαίσιο. Γεγονός το οποίο μετουσιώνει την συγκεκριμένη ουσία από εμπόδιο συνέχισης της χρήσης σε αρωγό μίας συνολικότερης απεξαρτητικής προσπάθειας. Η χορήγηση της δεν θα συνιστά μία απλή ιατρική πράξη, αλλά και θέμα των «θεραπευτικών» ομάδων στις οποίες διαμορφώνονται και οι μελλοντικοί στόχοι, προσδοκίες κι επιδιώξεις του απεξαρτώμενου ατόμου.

▪ Έλεγχος παράλληλης λήψης άλλων εθιστικών ουσιών

Ο τρόπος δράσης της Υδροχλωρικής Ναλτρεξόνης(Nalorex), βασίζεται στην «**συντελεστική μάθηση**». Η ανακοπή του αισθήματος εφορίας που προκαλούν τα οπιούχα, λόγω της ανταγωνιστικής της δράσης προς αυτά, οδηγεί στη διακοπή της χρήσης, αλλά και της αναζήτησης τους. Η δράση της λοιπόν, επειδή ακριβώς περιορίζεται στον ανταγωνισμό των οπιούχων δεν μπορεί να εμπλακεί εκ των πραγμάτων σε μία γενικότερη

λογική απεξάρτησης, αν ο χρήστης της, προχωρεί σε ταυτόχρονη χρήση άλλων εθιστικών ουσιών. Η διερεύνηση της αποτελεσματικότητας της Υδροχλωρικής Ναλτρεξόνης(Nalorex) συμβαδίζει με την υποχρεωτική διακοπή της χρήσης κάθε εξαρτητικής ή ψυχοτρόπου ουσίας. Ο μόνος αξιόπιστος τρόπος ελέγχου αυτού του στόχου είναι οι τακτικές ή έκτακτες ουροληψίες οι οποίες διενεργούνται ούτως ή άλλως στο Πρόγραμμα Εναλλακτικής Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων «ΑΡΓΩ».

- Διάρκεια μελέτης

Δεν θα πρέπει να είναι μικρότερη των 18 μηνών(ή της μελέτης 100 – 150 χρηστών οπιούχων)

στ. Αξιοποίηση της εμπειρίας άλλων Προγραμμάτων Χορήγησης Ανταγωνιστών του Εσωτερικού ή του Εξωτερικού

Τα οποία όμως θα λειτουργούν στο αυτό απεξαρτητικό πλαίσιο με το Π.Ε.Θ.Ε.Α. «ΑΡΓΩ».

Μελέτη Nalorex

Η μελέτη πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο ενός συγκεκριμένου σχεδιασμού της απεξαρτητικής διαδικασίας.

Το Πρόγραμμα Εναλλακτικής Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων «ΑΡΓΩ» , είναι ένα πρόγραμμα «ανοικτής» θεραπείας ενταγμένο οργανικά στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Θεσ/νίκης και κατά επέκταση στο Εθνικό Σύστημα Υγείας.

Τα μέλη του διατρέχουν τρία στάδια στην πορεία προς την ολοκλήρωση του στόχου τους.

1^ο Στο Σταθμό Καθοδήγησης του Προγράμματος διάγουν τη φάση της Σωματικής τους Αποτοξίνωσης (με ή χωρίς τη χορήγηση φαρμακευτικής αγωγής) , ενισχύουν τα κίνητρα και τις προθέσεις τους για πλήρη απεξάρτηση και διαχειρίζονται τις σχέσεις τους με τις νόμιμες

εξαρτητικές ουσίες. Στο στάδιο αυτό η χορήγηση Ναλτρεξόνης είναι ιδιαίτερα βοηθητική, γεγονός το οποίο εξηγεί την στόχευση της έρευνας κυρίως σε αυτό το στάδιο.

2^ο Στο «Θεραπευτικό» Κέντρο τα μέλη απασχολούνται καθημερινά. Το πρωί στην εργασία τους ή σε δραστηριότητες σχολικής και προεπαγγελματικής εκπαίδευσης. Το απόγευμα συμμετέχουν σε ομάδες οι οποίες διαπραγματεύονται την αναδόμηση της συμπεριφοράς τους, την ενίσχυση των κοινωνικών τους δεξιοτήτων, την διαχείριση του ελεύθερου χρόνου, τη σωματική έκφραση και τις εναλλακτικές μορφές επικοινωνίας. Στο στάδιο αυτό έχουν το δικαίωμα να κάνουν χρήση Ναλτρεξόνης τους 3 πρώτους μήνες (αν και ελάχιστοι μέχρι σήμερα έκαναν χρήση αυτού του δικαιώματος).

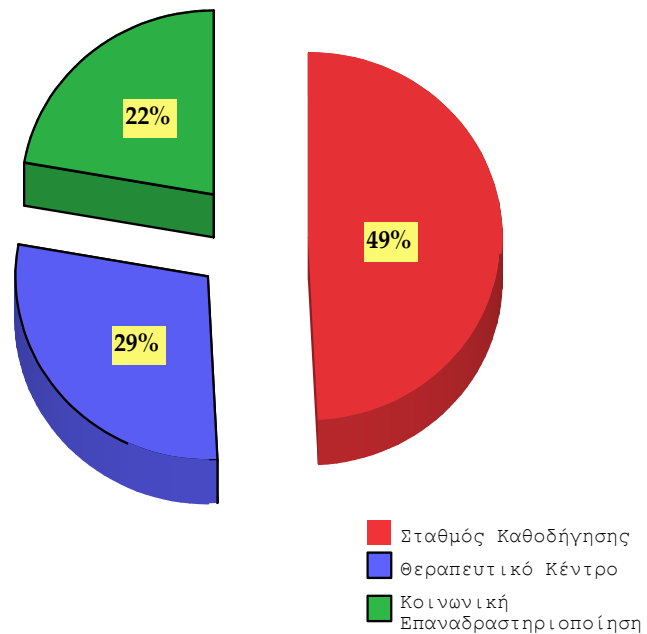
3^ο Στη Μονάδα Κοινωνικής Επαναδραστηριοποίησης πραγματοποιείται η επανασύνδεση του ατόμου με τον κοινωνικό κορμό. Σε ομάδες ψυχοκοινωνικής στήριξης που πραγματοποιούνται δύο φορές την εβδομάδα, τα μέλη επιδιώκουν να μεταφράσουν σε κοινωνική πρακτική, όσα αποκόμισαν από τη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες του «Θεραπευτικού Κέντρου».

Στο Στάδιο αυτό δεν χορηγείται Ναλτρεξόνη. Η χρήση της όμως μπορεί να επαναληφθεί – αν κριθεί αναγκαίο – στην Ομάδα Πρόληψης της Υποτροπής, δομής του προγράμματος, η οποία στοχεύει στην πρόληψη ή στην ανακοπή μιας παλινδρόμησης προς τη χρήση εθιστικών ουσιών.

Στην ανάλυση των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS 16 και η μέθοδος για την εξαγωγή συμπερασμάτων ήταν η εφαρμογή πινάκων συνάφειας και η λογιστική παλινδρόμηση, καθώς όλες οι μεταβλητές της μελέτης ήταν κατηγορικές και διατεταγμένες.

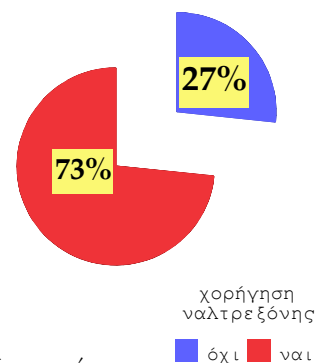
Στο σύνολο της μελέτης συμμετείχαν 100 μέλη και από τις τρεις φάσεις του προγράμματος Εναλλακτικής Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων ΑΡΓΩ. Αξιόπιστες όμως θεωρήθηκαν οι απαντήσεις 63 μελών. Το διάγραμμα 1 απεικονίζει το ποσοστό των ατόμων που συμμετείχαν σε κάθε στάδιο της απεξαρτητικής διαδικασίας. Εύκολα γίνεται αντιληπτό ότι το μεγαλύτερο ποσοστό μελών προέρχεται από τον Σταθμό Καθοδήγησης (49%) όπου είναι και το στάδιο στο οποίο κατά κύριο λόγο γίνεται η χορήγηση Ναλτρεξόνης.

Διάγραμμα 1

Ιδιαίτερα σημαντική για την έρευνα ήταν η απάντηση των μελών στην ερώτηση « Πιστεύεις ότι η χορήγηση Ναλτρεξόνης βοήθησε την προσπάθειά σου για απεξάρτηση;». Το 73% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η χορήγηση Ναλτρεξόνης βοηθάει στην απεξαρτητική διαδικασία.

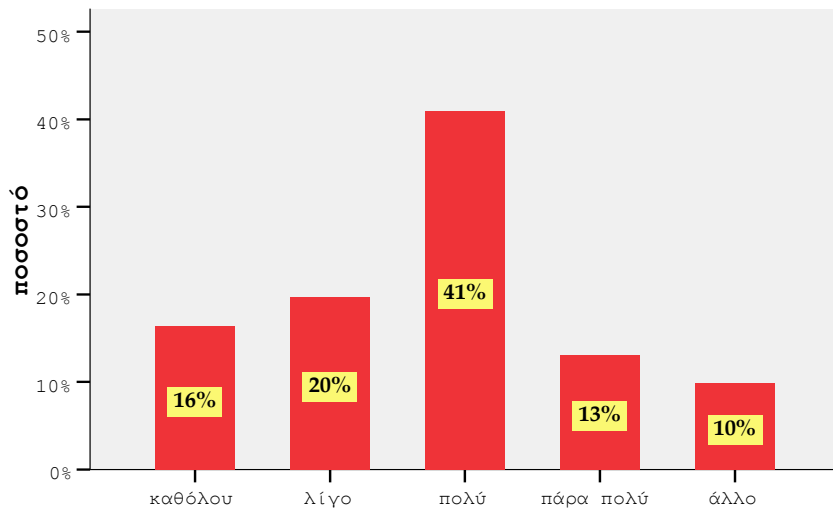
Διάγραμμα 2

Αξιίζει να σημειωθεί ότι όταν χρησιμοποιήθηκε μια διατεταγμένη κλίμακα με τιμές «καθόλου, λίγο, πολύ, πάρα πολύ» φάνηκε ότι το 41% του συνόλου των μελών που ερωτήθηκαν θεωρεί ότι τους βοηθάει πολύ η χορήγηση της Ναλτρεξόνης.

Διάγραμμα 3

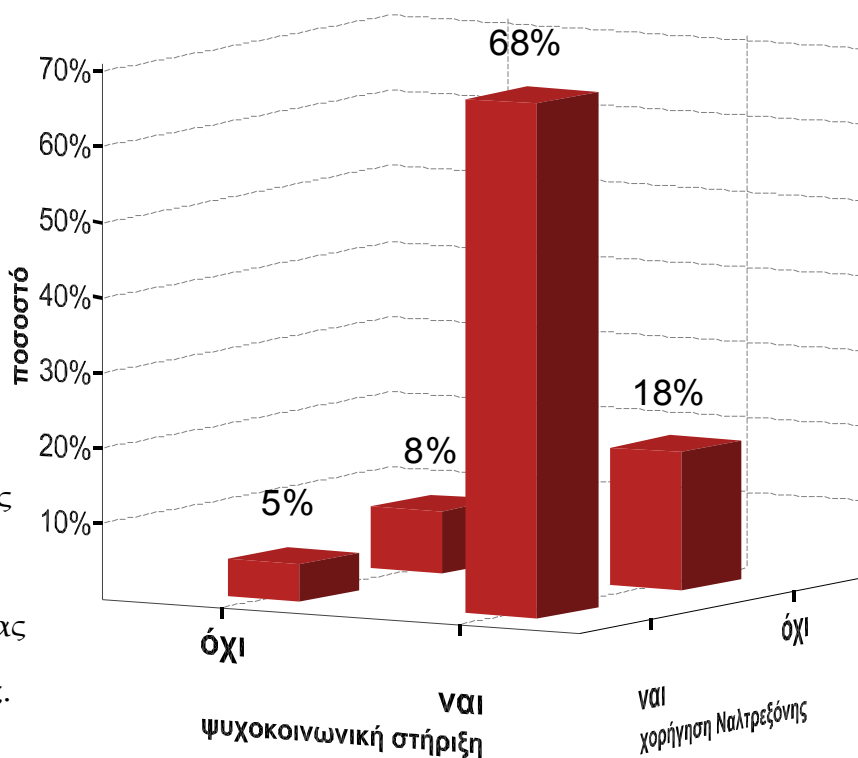
Σε ποιο βαθμό η χορήγηση Ναλτρεξόνης βοήθησε στην προσπάθεια σου για απεξάρτηση

Ένα σημαντικό στοιχείο που εύκολα εξάγεται από τα δεδομένα της έρευνας είναι ότι η αποτελεσματικότητα της Ναλτρεξόνης φαίνεται να ενισχύεται όταν ταυτόχρονα συνοδεύεται και από ψυχοκοινωνική στήριξη. Στο στάδιο της αποτοξίνωσης κατά τη διάρκεια του οποίου γίνεται η χορήγηση της Ναλτρεξόνης τα μέλη κρίνουν ότι αναγκαίο είναι να γίνονται παράλληλα και ομάδες ψυχοκοινωνικής στήριξης. Το 68% των μελών πιστεύει ότι οι ομάδες αυτού του τύπου βοηθούν στην μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας από την χορήγηση του ιδιοσκευάσματος.

Διάγραμμα 4

Πιστεύεις ότι η χορήγηση Ναλτρεξόνης είναι αποτελεσματικότερη όταν συνοδεύεται από ψυχοκοινωνική στήριξη;

ΟΜΑΔΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΜΕΣΟΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΣ ΧΡΟΝΟΣ

ΨΥΧΟΚΟΙΝ

ΩΝΙΚΗΣ

ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Η υπόθεση της ανεξαρτησίας μεταξύ χορήγησης Ναλτρεξόνης και ψυχοκοινωνικής στήριξης **απορρίπτεται** (στατιστικά σημαντικές διαφορές σε σημαντικότητα 95% ($\alpha=0,05$)).

Συγκρίνοντας τα ποσοστά του διαγράμματος 5 γίνεται αντιληπτό ότι η ομαδική θεραπεία είναι αυτή που βοηθάει κυρίως στην ανεξαρτητική διαδικασία.

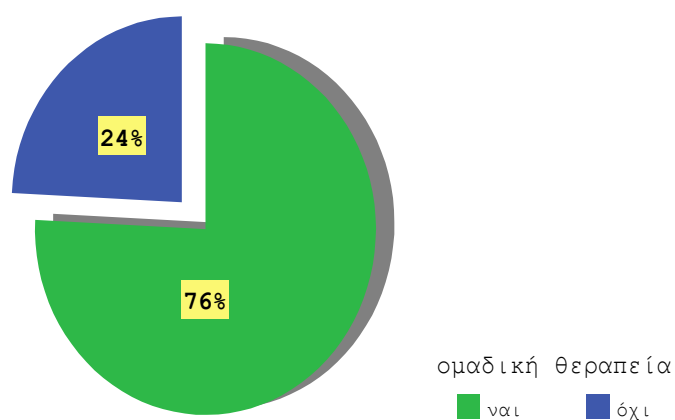
Το 76% των μελών πιστεύει ότι η ομαδικού τύπου ψυχοκοινωνική στήριξη αποτελεί κύριο στοιχείο ώστε να είναι αποτελεσματικότερη η χορήγηση Ναλτρεξόνης.

Στην μελέτη για την αποτελεσματικότητα της Ναλτρεξόνης συμμετείχαν εκτός από τα μέλη και το προσωπικό του «Προγράμματος Εναλλακτικής Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων ΑΡΓΩ».

Και οι δύο πλευρές

συμφωνούν ότι πάνω από 3 συναντήσεις εβδομαδιαίως, είναι ο μέσος αριθμός ημερών που απαιτείται για να έχει θετικά αποτελέσματα η ψυχοκοινωνικού τύπου στήριξη που παρέχεται (ποσοστά 36% και 47% αντίστοιχα για μέλη και προσωπικό).

Δ
ιάγραμμα 5

Πίνακας 1: Πόσες φορές την εβδομάδα πιστεύεται ότι η στήριξη πρέπει να είναι;

	προσωπικό	μέλη
Μέσος αριθμός ημερών	Ποσοστό*	
3 ημέρες	47%	36%
4 ημέρες	18%	17%

* τα υπόλοιπα ποσοστά δεν αναφέρονται λόγω μικρού μεγέθους

ΜΟΡΦΗ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΠΟΥ ΑΠΟΔΙΔΕΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ

Συμβουλευτική στήριξη είναι εκείνη η μορφή όπου δίνονται κατευθύνσεις και συμβουλές σχετικά με την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Στην υποστηρικτικού τύπου στήριξη ενισχύεται η προσπάθεια του ατόμου ενώ όταν παρέχεται συμπεριφορική στήριξη προτείνεται μια αλλαγή της μέχρι τώρα συμπεριφοράς του ατόμου.

Από τους τρεις τύπους ψυχοκοινωνικής στήριξης αυτός που παρουσιάζει τα μεγαλύτερα ποσοστά στον πληθυσμό των μελών είναι η συμβουλευτικού τύπου στήριξη.

Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων προκύπτουν ότι:

1. τα μέλη θεωρούν ως ιδιαίτερα πολύτιμη την συμβουλευτικού τύπου ομαδική «θεραπεία»
2. αντιθέτως το προσωπικό προάγει την υποστηρικτική «θεραπεία»

Πίνακας 2: Ποια μορφή ψυχοκοινωνικής στήριξης σε βοήθησε ή θα σε βοηθούσε περισσότερο;

Τύπος ψυχοκοινωνικής στήριξης	Στάδιο			Προσωπικό
	Σταθμός καθοδήγησης	Θεραπευτικό Κέντρο	Κοινωνική Επαναδραστηριοποίηση	
Συμβουλευτική	23,0%	13,1%	6,6%	16,7%
Υποστηρικτική	8,2%	6,6%	13,1%	66,7%
Συμπεριφορική	9,8%	6,6%	3,3%	11,1%
Άλλο	8,2%	1,6%	0%	5,6%

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το οικογενειακό περιβάλλον αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα για την εξέλιξη της ανεξαρτητικής διαδικασίας. Η παραμονή των μελών στο θεραπευτικό κέντρο επηρεάζεται σημαντικά από την ύπαρξη ή όχι υποστηρικτικού οικογενειακού περιβάλλοντος. Η δομή της οικογένειας καθώς και η ποιότητα των σχέσεων μέσα σε αυτήν επηρεάζουν την ανεξαρτητική προσπάθεια, κυρίως λόγω της «αναγκαστικής συνθήκης» που διέπει τα προγράμματα «ανοικτής θεραπείας», σχετικά με την διαβίωση των μελών τους σε οικογενειακό περιβάλλον.

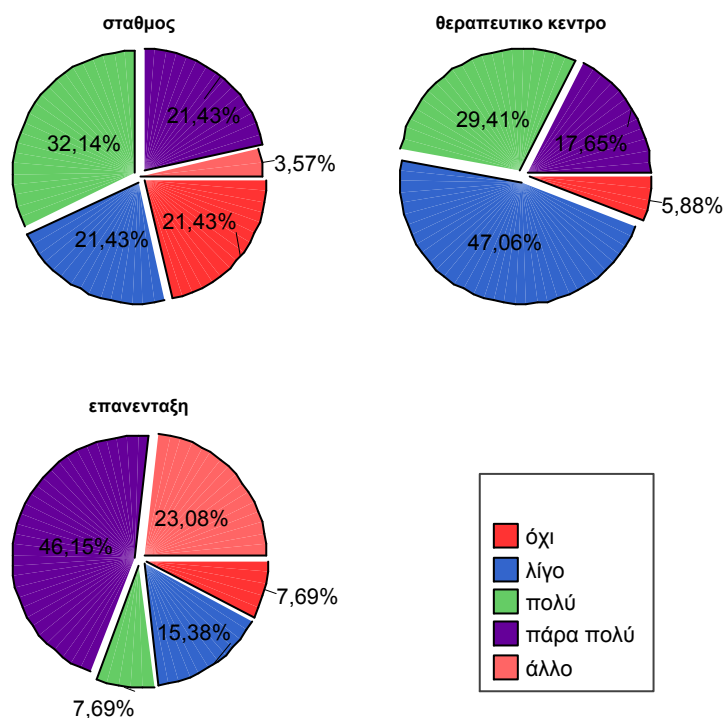
Διάγραμμα 6: Σε ποιο βαθμό πιστεύεις ότι πρέπει να συνυπάρχει η συνεργασία με την οικογένεια σου;

Η ανάλυση όπως γίνεται φανερό και από το διάγραμμα 8 δίνει αξιολογικά ευρήματα :

ανάλογα με το στάδιο της απεξαρτητικής διαδικασίας τα μέλη καθορίζουν σε διαφορετικό βαθμό το ποσοστό συνεργασίας με την οικογένεια το οποίο μάλιστα παρουσιάζει διάφορες διακυμάνσεις . Κατά τη διάρκεια του πρώτου σταδίου της απεξαρτητικής διαδικασίας, δηλαδή του Σταθμού Καθοδήγησης τα μέλη εκφράζουν το ποσοστό του βαθμού συνεργασίας με την οικογένεια στην κλίμακα με τιμές

«καθόλου, λίγο ,πολύ, πάρα πολύ» να είναι **πολύ** (32%).

Στο δεύτερο στάδιο, μετά δηλαδή την εισαγωγή στο Θεραπευτικό Κέντρο το ποσοστό αυτό μειώνεται 13 μονάδες περίπου. Τα μέλη πλέον δεν νιώθουν σε τόσο έντονο βαθμό την ανάγκη για συνύπαρξη συνεργασίας με την οικογένεια (το 47% θέλει να είναι **μικρός** ο βαθμός συνεργασίας με την οικογένεια). Ταυτόχρονα όμως εμφανίζεται και μεγάλη μείωση της αρνητικής στάσης για αυτή τη μορφή συνεργασίας(το ποσοστό της **άρνησης** για συνεργασία με την οικογένεια μειώνεται από 22% περίπου που ήταν στο σταθμό σε 6% μετά την εισαγωγή στο δεύτερο στάδιο του προγράμματος). Είναι αυτονόητο ότι στο στάδιο αυτό το άτομο βιώνει την προσπάθεια του για ανεξάρτητη λειτουργία, τόσο από τον εξαρτησιογόνο παράγοντα, όσο και από κάθε υποστηρικτικό πλαίσιο. Επομένως η συνεργασία με την

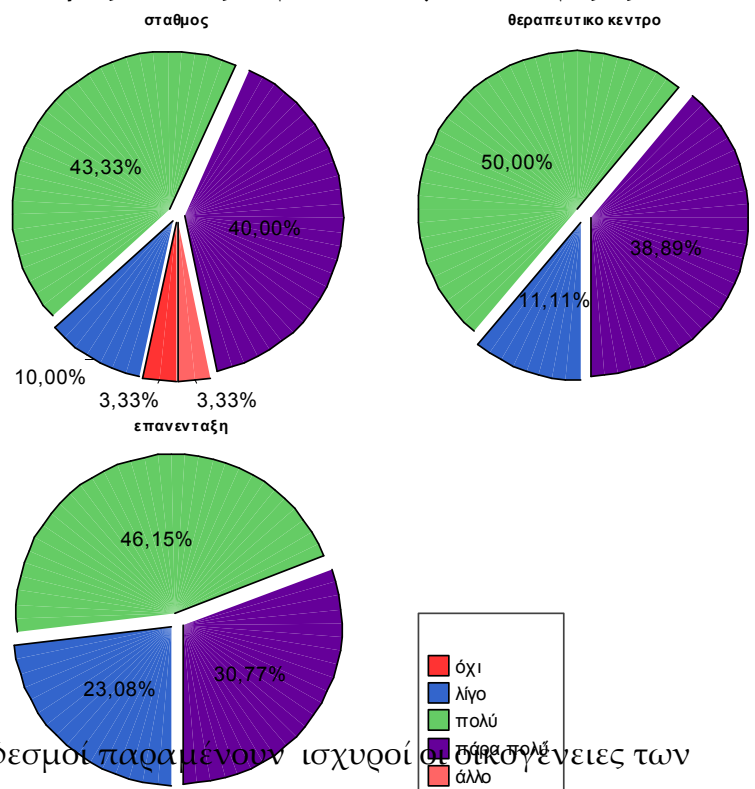
οικογένεια προβάλλει ως στόχος επιθυμητός και όχι υποχρεωτικός. Γεγονός που αιτιολογεί και την αλλαγή του αποτελέσματος.

Το μοτίβο αλλάζει και πάλι αφού τα μέλη ολοκληρώσουν την παραμονή τους στο Θεραπευτικό Κέντρο και μεταβούν στο στάδιο της «Κοινωνικής Επαναδραστηριοποίησης». Στο στάδιο αυτό τα μέλη ζητούν να συνυπάρχει **πάρα πολύ (46%)** η συνεργασία με την οικογένεια.

Η διαφορά που υπάρχει στον βαθμό που τα μέλη θέλουν να συνυπάρχει η συνεργασία με την οικογένεια ανάλογα με την φάση του προγράμματος είναι στατιστικά σημαντική στο επίπεδο σημαντικότητας 95% ($\alpha=0,05$).

Διάγραμμα 7: Σε ποιο βαθμό η χορήγηση Ναλτρεξόνης παράλληλα με την παρουσία υποστηρικτικού οικογενειακού περιβάλλοντος βοηθάει στην προσπάθεια για απεξάρτηση

Το διάγραμμα 7 αποδίδει μια διαυγή εικόνα της άποψης των μελών σε σχέση με την χορήγηση Ναλτρεξόνης και την παρουσία υποστηρικτικού οικογενειακού περιβάλλοντος. Και στις τρεις φάσεις του Προγράμματος τα μέλη πιστεύουν ότι είναι **πολύ** σημαντική η ύπαρξη υποστηρικτικού οικογενειακού περιβάλλοντος όταν γίνεται χορήγηση της Ναλτρεξόνης (43% Σταθμός Καθοδήγησης 50% Θεραπευτικό Κέντρο , 46% Κοινωνική Επαναδραστηριοποίηση).

Ιδιαίτερα στην Ελλάδα όπου οι οικογενειακοί δεσμοί παραμένουν ισχυροί οι οικογένειες των

μελών μπορούν να συμβάλουν στην θετική εξέλιξη της απεξαρτητικής διαδικασίας.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΧΡΗΣΗ ΕΘΙΣΤΙΚΩΝ ΟΥΣΙΩΝ

Η παράλληλη χρήση και άλλων εθιστικών ουσιών, νόμιμων ή όχι (π.χ. αλκοόλ) είναι ένα φαινόμενο που παρατηρείται συχνά στους πληθυσμούς των ατόμων που απευθύνονται σε προγράμματα απεξάρτησης - ιδιαίτερα κατά τη φάση της σωματικής αποτοξίνωσης -.

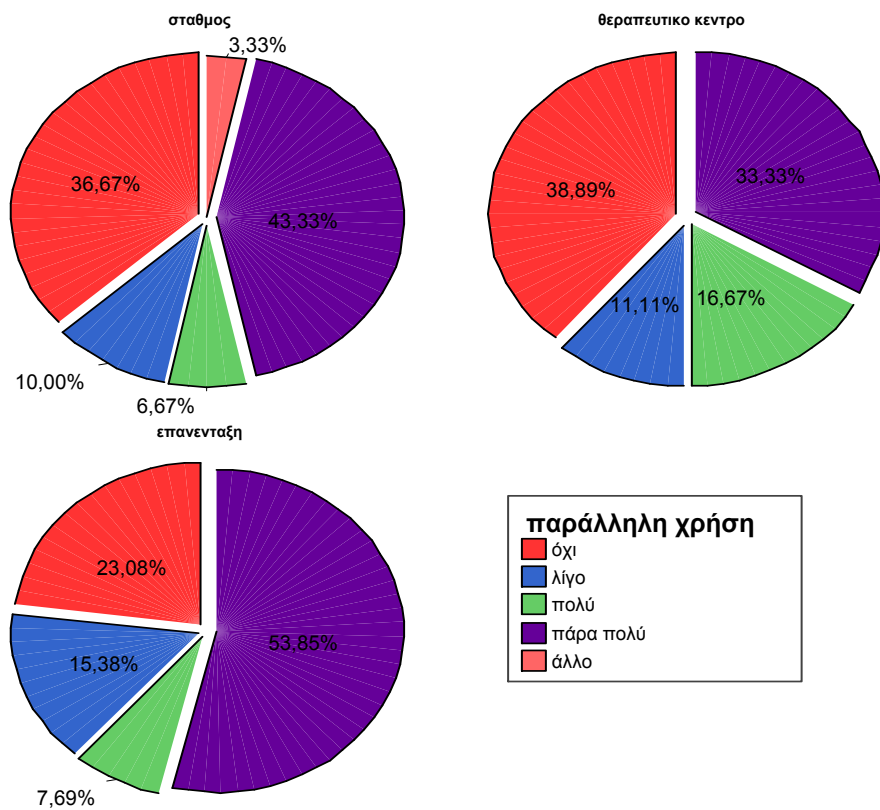
Διάγραμμα 8

Οι εξαρτημένοι οι οποίοι διάγουν το στάδιο της προσαρμογής τους σε μία δομή απεξάρτησης αναγνωρίζουν τον κίνδυνο

της παράλληλης χρήσης και θεωρούν αναγκαίο τον έλεγχο εκείνο ο οποίος θα τους διαφυλάξει από περιοδικές υποτροπές. Τους είναι απόλυτα απαραίτητο να αισθάνονται την ασφάλεια που παρέχει μια εποπτεία της προσπάθειας τους για αυτό και ανταποκρίνονται σε κάθε εξέταση η οποία θα αποκάλυπτε πιθανή παράλληλη χρήση. Ο φόβος αυτός περιορίζεται στο

Θεραπευτικό Κέντρο, όπου το άτομο αντιλαμβάνεται ότι η αποτελεσματικότητα της προσπάθειας του εξαρτάται από το ίδιο, ενώ ταυτόχρονα αρχίζει να επανακτά την εμπιστοσύνη στις ικανότητές του. Λογικά η αναγκαιότητα ενός εργαστηριακού ελέγχου περιορίζεται.

Πιστεύεις ότι έπρεπε να συνυπάρχει ο έλεγχος της παράλληλης χρήσης άλλων εθιστικών ουσιών;

Η ανάγκη όμως του απεξαρτημένου να διαφυλάξει το πολύτιμο αποτέλεσμα των προσπαθειών του, επαναφέρει και πάλι τη φοβία μιας πιθανής υποτροπής στο στάδιο της Κοινωνικής του Επαναδραστηριοποίησης. Γεγονός που οδηγεί στην διατύπωση του αιτήματος για έλεγχο της χρήσης εθιστικών ουσιών.

Η συναισθηματική διαφοροποίηση λοιπόν των χρηστών, στα διάφορα στάδια της απεξαρτητικής προσπάθειας, είναι αυτή που καθορίζει και την διαφορετικότητα στις απαντήσεις στη επόμενη ερώτηση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το Nalorex που ανταγωνίζεται τη δράση των οπιούχων βοηθά - σε συνδυασμό με ψυχοθεραπευτική υποστήριξη-, στην απεξάρτηση από τις ουσίες αυτές.

Κατά τη διάρκεια της απεξαρτητικής προσπάθειας ατόμων εξαρτημένων από οπιούχα εκτιμάται ότι αυξάνεται η αποτελεσματικότητα του ιδιοσκευάσματος **NALOREX (Ναλτρεξόνη)**, όταν συνοδεύεται από ενδεδειγμένες τεχνικές ψυχοκοινωνικής τους στήριξης (στατιστικά σημαντικό στο 95%).

Ακόμη παρατηρείται ότι η ανάγκη των απεξαρτούμενων ατόμων για συνεργασία με την οικογένεια κατά τη διάρκεια παραμονής στο Θεραπευτικό Κέντρο μειώνεται σε βαθμιαία κλίμακα (στατιστικά σημαντικό στο 95%) αλλά αυξάνεται το ποσοστό των ατόμων που είχε αρνητική στάση σε αυτήν την συνεργασία κατά τη διάρκεια παραμονής στο Συμβουλευτικό Σταθμό.

Φαίνεται λοιπόν ότι για τους άτομα που βρίσκονται στην απεξαρτητική διαδικασία είναι **πολύ** σημαντική η παρουσία υποστηρικτικού οικογενειακού περιβάλλοντος σε σχέση με την χορήγηση Ναλτρεξόνης και στις τρεις φάσεις του Προγράμματος .